

IN MEMORIAM
TOMA GORONEA (1949-2023)

În toamna anului 2023 a murit conf. univ. dr. Toma Goronea, unul dintre cei mai importanți specialiști din domeniul conservării și restaurării patrimoniului cultural din România, fost cadru didactic al Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia și mentor al multor generații de studenți care au ales să studieze un domeniu atât de complex, precum cel al prezervării bunurilor culturale. Dispariția lui este resimțită atât de comunitatea academică din România, cât și de cei care l-au cunoscut, colaboratori și apropiați, care deplâng pierderea unui caracter deosebit și a unui prieten devotat.

Născut la 8 iulie 1949, în Blandiana, jud. Alba, Toma Goronea a urmat școala primară în localitatea natală, iar cea gimnazială la Liceul „Aurel Vlaicu” Orăștie. Tot acolo, a absolvit și studiile liceale, după care, între 1969 și 1973, a urmat cursurile Facultății de Filologie-Istorie din Sibiu (secție a Universității „Babeș-Bolyai” Cluj, la acea vreme), devenind licențiat în Istorie.

Imediat după absolvirea facultății, a devenit profesor, predând Istoria în școlile generale din Ponor (jud. Alba) și, ulterior, din Acmaru (jud. Alba), la ultima fiind, din 1974, și director.

În anul 1976 a devenit conservator al Oficiului Județean Alba pentru Patrimoniul Cultural Național, care funcționa în cadrul Muzeului Unirii din Alba Iulia, intrând astfel în contact cu domeniul în care va face ulterior carieră și în care se va afirma ca un specialist de înaltă clasă – conservarea patrimoniului. Timp de zece ani a luat parte cu regularitate la campaniile de restaurare a patrimoniului castelului Peș, atât la cele ce vizau bunurile conservate *in situ*, cât și la cele tratate în cadrul depozitului de la Posada. Varietatea materialelor, a degradărilor și a tehnicilor de conservare-restaurare cu care a intrat în contact de-a lungul anilor, în cadrul acestor campanii, explică experiența pe care a dobândit-o, precum și caracterul aproape enciclopedic al cunoștințelor sale despre majoritatea domeniilor patrimoniului cultural, mobil și imobil. Experiența acumulată i-a fost ulterior apreciată, devenind conservatorul general al Muzeului Național al Unirii Alba Iulia, unde a activat timp de două decenii.

În 1996, Toma Goronea s-a întors la cariera didactică, de data aceasta în învățământul superior, în acel an fiind încadrat ca lector în cadrul Facultății de Istorie și Filologie a tinerei Universități „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia. A fost titular al Catedrei de Istorie și a predat la specializarea Muzeologie, atât la ciclul de licență, cât și la cel de masterat, discipline ca: *Bazele conservării patrimoniului*, *Conservarea monumentelor istorice*, *Introducere în conservarea și restaurarea patrimoniului muzeal*, *Introducere în conservarea și restaurarea monumentelor și siturilor arheologice*, *Monumentele și societatea*, *Conservarea primară pe șantierul arheologic și protecția siturilor și Mortare și tencuieli de epocă*. Erudiția de care dădea dovadă la catedră i-a determinat pe numeroși studenți să îmbrățișeze domeniul prezervării patrimoniului cultural, mobil sau imobil, Toma Goronea contribuind astfel la formarea a numeroase generații de conservatori și restauratori. A fost, de asemenea, un bun cunoscător al istoriei arhitecturii, în special a celei militare, dovadă în acest sens fiind și teza sa de doctorat, susținută în anul 2003 la Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca și publicată în 2007: *Fortificația bastionară de tip Vauban din prima jumătate a secolului al XVIII-lea de la Alba Iulia* (Alba Iulia, 2007).

În anul 2007 a devenit conferențiar universitar, în cadrul aceleiași instituții de învățământ superior, iar un an mai târziu a fost atestat de către Ministerul Culturii ca expert în *Cercetarea monumentelor istorice (Studii, investigații, cercetarea și evidența monumentelor istorice și Inspecția și urmărirea comportării în timp a monumentelor istorice)*. În anul 2014, Toma Goronea s-a pensionat, după o carieră universitară de aproape două decenii și după o contribuție remarcabilă la formarea a numeroși specialiști în domeniul conservării și restaurării patrimoniului cultural, care, în prezent, activează în muzee din țară și din străinătate.

A elaborat sau a luat parte la întocmirea a peste 40 de proiecte de restaurare a unor monumente, cele mai multe dintre ele fiind avizate de Comisia Națională a Monumentelor Istorice și puse în execuție, iar în anul 2003 a fost răsplătit cu Premiul „Nicolae Ghika-Budești”, care a fost acordat colectivului de proiectare și de restaurare

In memoriam

pentru proiectul și lucrările de restaurare a fațadei Muzeului Național al Unirii Alba Iulia.

Bonom și jovial, Toma Goronea a fost nu doar un foarte bun profesionist și un dascăl dedicat, ci și un coleg și un prieten devotat, care oferea ajutorul necondiționat tuturor celor care i-l solicitau. Multe amintiri frumoase revin în memoria celor care l-au cunoscut îndeaproape, atunci când i se amintește numele. Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Călin ANGHEL*

* Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România; e-mail: calin.angel@uab.ro.